Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TER BESLISSING

Directie
[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
12 november 2026

nota

Verzamelbrief pensioenonderwerpen november 2026

Onze referentie
2026-[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Uiterlijk bij
16 november 2026

Bijlage(n)
3

Aanleiding

In het commissiedebat van 10 september jl. heeft u verschillende toezeggingen gedaan en aangegeven vóór de begrotingsbehandeling SZW (2 en 3 december) de kamer hierover te informeren. Conform uw verzoek zijn waar mogelijk toezeggingen, informatieverzoeken en reacties op moties gebundeld in één brief.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de voorliggende brief en deze te ondertekenen voor verzending naar de Tweede Kamer en een afschrift naar de Eerste Kamer.

Kernpunten

In de brief informeert u de Tweede Kamer over toezeggingen en moties, die u daarmee ook afdoet:

- Een tussenstand over de pensioentransitie en gevolgen niet-invaren (Toezegging TZ202609-080 en TZ202609-081).
- Onderzoeksopzet rendementen van pensioenfondsen (Toezegging TZ202609-081 en aangehouden motie Struijs, Kamerstukken II 2026/27,37 020, nr 46).
- Persoonlijk pensioenadvies en de werkkostenregeling (Toezegging TZ202609-081).
- Kosten pensioenuitvoering.
- Werken na de AOW-gerechtigde leeftijd (motie Neijenhuis, Kamerstukken II 2026/27, 32 043, nr. 724)
- Informatieverzoeken bij pensioenuitvoerder (motie Vermeer, Kamerstukken II 2026/27, 32 043, nr. 723).
- Casus Johnson & Johnson.
- Bevoegdheden AFM (Motie Bolhuis & Van Ark, Kamerstukken II 2026/27, 32 043, nr. 720).
- Informatie over nabestaandenpensioen (Toezegging TZ202609-082 en TZ202609-083, motie Motie Bolhuis & Van Ark Kamerstukken II 2026/27, 32 043, nr. 721.
- Afschaffen transitievergoeding in samenhang met werkgevers die hun bedrijf beëindigen vanwege pensionering (Toezegging TZ202607-056).
- Ook komt u tegemoet aan het verzoek van de vaste commissie van SZW om te reageren op het NOS-bericht ‘Pensioen een zwart gat voor steeds meer mensen die in buitenland werken’.

Een afschrift van de brief wordt ook aan de Eerste Kamer gezonden. Daarmee wordt ook de EK-toezegging afgedaan om onderzoek te doen naar rendementen van pensioenfondsen en daartoe een onderzoeksopzet te delen.[1]

Onder toelichting vind u een korte weergave van de brief per onderwerp. Hieronder de belangrijkste punten:

- In lijn met de toezegging en aangehouden motie Struijs (50PLUS) kondigt u onderzoek aan naar de prestaties van pensioenfondsen. Daarbij wordt in separaat onderzoek ook gekeken naar communicatie en informatie over prestaties van pensioenfondsen en inspraak van deelnemers op beslissingen rond het strategisch beleggingsbeleid. Ook wordt in een separaat onderzoek gekeken naar de opbrengsten van ESG-beleid.
- U geeft aan dat de werkkostenregeling gebruikt kan worden voor pensioenadvies. Sociale partners kunnen – onder andere in cao's – afspraken maken over inzet van de werkkostenregeling. U geeft aan dat in de contacten van uw ministerie met sociale partners dit onderwerp onder de aandacht is gebracht.
- AFM heeft negatief advies gegeven (dd 13-11-2026) bij de voorgestelde UPO-modellen bedoeld voor 2027. De sector heeft onvoldoende vorderingen geboekt op het terrein van kostentransparantie. Hoewel het belang van een zorgvuldige uitvoering voorop staat en de sector vanwege de stelselherziening al een grote werklast heeft, is de uitkomst evengoed teleurstellend. In de brief geeft u aan de modellen voor 2027 toch vast te zullen stellen. Dit omdat hiermee pensioenuitvoerders weten waar ze aan toe zijn komend jaar en de - zij het beperkte - verbeteringen al kunnen worden doorgevoerd. De sector heeft daarbij ook bestuurlijk toegezegd een substantiële inspanning te leveren om vanaf 2028 de benodigde kostentransparantie te geven. Dit n.a.v. diverse gesprekken die de sector, AFM en SZW hierover hebben gevoerd.
- Naar aanleiding van de motie Neijenhuis (D66) kondigt u onderzoek aan naar cao-afspraken over langer doorwerken en het ontslagbeding.
- De motie Vermeer (BBB) roept op te bezien of een algemeen recht op informatie van pensioenuitvoerders vormgegeven kan worden, naar aanleiding van een specifieke casus. U geeft aan dat u op basis van de analyse van de casus van mening bent dat er op dit moment geen aanleiding is een aanvullende bepaling in de wet op te nemen, vooral omdat in de huidige situatie deelnemers toegang hebben tot de benodigde informatie.
- De motie Bolhuis (PRO) & Van Ark (CDA) verzoekt de regering onderzoek te doen naar bevoegdheden van de AFM en te bezien of deze uitgebreid moet worden. De AFM geeft zelf aan dat het huidig wettelijk kader effectief is. U geeft concluderend aan dat een verschuiving naar toezicht vooraf (de motie roept op hiernaar onderzoek te doen) niet past binnen het huidige institutionele kader, en ook een significante verhoging van regeldruk en kosten met zich mee zou brengen.
- Tot slot geeft u aan, naar aanleiding van een tweetal toezeggingen en een motie hierover rond het nabestaandenpensioen een aantal dingen te regelen. In de startbrief komt betere informatie over het nabestaandenpensioen. Als de naam van de partner en/of kind(ren) niet bekend zijn, zullen deelnemers vanaf het UPO-model 2028 jaarlijks een oproep krijgen om deze gegevens door te geven aan de uitvoerder.

[1] https://www.eerstekamer.nl/toezegging/onderzoek_prestaties_van_de.

Toelichting

Tussenstand pensioentransitie en gevolgen niet-invaren

- Elk half jaar wordt de Kamer geïnformeerd over de pensioentransitie. De eerstvolgende rapportage is voorzien begin 2027. De meest recente tussenstand is:
    - 42% van de contracten van verzekeraars en PPI's is omgezet (per 1 juli 2026). Op basis van de verwachte overgangsdata vindt naar verwachting een groot deel van de omzettingen plaats in het eerste kwartaal van 2027. Ook noemt u de aanpak die met de sector is ontwikkeld om werkgevers en werknemers rechtstreeks te informeren en aan te zetten tot actie waar de contracten nog niet zijn omgezet (start begin 2027). Naar aanleiding van Kamervragen van de Kamerleden Neijenhuis (D66) en Bolhuis (PRO) heeft u de Kamer recent uitgebreid geïnformeerd over deze aanpak/wordt de Kamer op korte termijn hierover geïnformeerd.
    - Per 1 oktober 2026 hadden in totaal 45 pensioenfondsen/-kringen (hierna pensioenfonds(en)) de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel gemaakt, goed voor circa 10,7 miljoen deelnemers. Op 1 januari 2027 varen naar verwachting 37 pensioenfondsen in in het nieuwe pensioenstelsel. Het gaat hier om de pensioenen van circa 8 miljoen deelnemers. Dat betekent dat naar verwachting vanaf 1 januari 2027 circa 96% van het aantal deelnemers met een pensioenregeling uitgevoerd door een pensioenfonds, pensioen opbouwt in het nieuwe pensioenstelsel.
    - Naast de pensioenfondsen die invaren zijn er 29 pensioenfondsen die niet invaren. Indien de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten niet worden ingevaren vormen zij een afzonderlijk financieel geheel waarop het oude financieel toetsingskader (ftk) van toepassing blijft. Er ontstaat dan een gesloten pensioenregeling.

Onderzoeksopzet rendementen

- Vanuit de Kamer zijn vragen gesteld over de prestaties van Nederlandse pensioenfondsen. Zij hebben niet alleen betrekking op behaalde prestaties, maar gaan ook over de communicatie hierover naar de deelnemers en de wijze waarop het pensioenfondsbestuur het beleggingsbeleid vaststelt en verantwoording aflegt over de gemaakte keuzes (de governance in het pensioenfonds). Om tegemoet te komen aan de wensen van de Kamer kondigt u aan onafhankelijk kwantitatief onderzoek te laten verrichten door Nederlandse en buitenlandse wetenschappelijke onderzoekers. Vanwege de lopende aanbestedingsfase, kunnen er nog geen namen worden gedeeld van de betrokken wetenschappers.
- In mei 2027 ontvangt de Kamer een eerste beschrijvend en verkennend rapport met daarin een beschrijving van de prestaties zoals deze bijvoorbeeld voortvloeien vanuit de renteafdekking, portfolioverdeling over beleggingscategorieën van de grote pensioenfondsen en van de veranderingen in het strategisch beleggingsbeleid ten behoeve van de transitie voor verschillende leeftijdscohorten.
  Eind 2027 ontvangt de Kamer vervolgens een rapport met een analyse van mogelijke achterliggende redenen voor de prestaties van pensioenfondsen over deze periode. De onderzoekers zullen bij de analyse de expertise van de pensioensector en toezichthouders betrekken.

Voor deze splitsing tussen eerste beschrijving en nadere analyse is gekozen om de Kamer zo snel als mogelijk te informeren. Een nadere analyse kan pas gemaakt worden na uitvoerige dataverzameling bij pensioenfondsen. Een eerste beschrijving geeft de Kamer al in mei 2027 eerste inzichten.

- Aanvullend kondigt u aan dat in reeds aangekondigd onderzoek naar communicatie door pensioenfondsen, ook gekeken gaat worden naar communicatie en informatie over prestaties. U kondigt ook aan dat in reeds aangekondigd onderzoek naar governance bij pensioenfondsen, ook gekeken gaat worden naar de mate van inspraak die deelnemers via de verantwoordingsorganen in de beslissingen rond het strategisch beleggingsbeleid hebben.
- Ten slotte heeft de Kamer vragen over het ESG-beleid van pensioenfondsen. U kondigt daarom een separaat onderzoek aan naar de opbrengsten van ESG-beleid, de communicatie hierover richting de deelnemer en de inspraak die deelnemers hebben in de keuzes rondom het ESG-beleid.
- Wij merken op dat gelet op de ambtelijke capaciteit, additionele of verdiepende onderzoeken in de komende periode niet mogelijk zijn, zonder op andere werkzaamheden te prioriteren.

Persoonlijk pensioenadvies

- In het commissiedebat heeft u toegezegd naar aanleiding van vragen van het lid Van Ark (CDA) in deze brief terug te komen op het gebruik van de werkkostenregeling voor persoonlijk pensioenadvies. U licht toe dat de werkkostenregeling gebruikt kan worden voor persoonlijk pensioenadvies voor werknemers. Voor de werkgever is dit onbelast voorzover de advieskosten binnen de zogeheten vrije ruimte vallen.
- U laat weten geen inzicht te hebben in het aantal werkgevers dat daadwerkelijk de vrije ruimte gebruikt voor persoonlijk pensioenadvies aan werknemers. U geeft aan het wel belangrijk te vinden dat werkgevers weten dat deze mogelijkheid er is, naast het benutten van de vrije ruimte voor personeelsfeestjes en kerstpakketten. Met deze brief geeft u daar meer inzicht in. Ook in de contacten van SZW met sociale partners is dit onderwerp onder de aandacht gebracht. Sociale partners kunnen – onder andere in cao's – afspraken maken over inzet van de werkkostenregeling.

Kosten pensioenuitvoering

- U geeft aan in gesprek te zijn met sectorpartijen en de AFM om te bezien hoe informatie over kosten voor deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden kunnen worden verbeterd. Omdat hiervoor een zorgvuldige uitvoering vanuit de sector vereist is en de IT-capaciteit bij pensioenuitvoerders momenteel schaars is, lukt het niet om de benodigde wijzigingen in de UPO-modellen van 2027 te verwerken.
- AFM heeft (dd. 13-11-2026) een negatief advies gegeven bij de voorgestelde UPO-modellen bedoeld voor 2027. U geeft aan de teleurstelling van de AFM te delen over het ontbreken van verdergaande stappen op het gebied van kostentransparantie. Tegelijkertijd geeft u aan begrip te hebben voor het belang van zorgvuldige uitvoering. Omdat de sector in haar aanbiedingsbrief bij de UPO-modellen 2027 uitspreekt een substantiële inspanning te leveren om vanaf 2028 de benodigde kostentransparantie te verwerken, geeft u aan bereid te zijn om de voorgestelde UPO-modellen bedoeld voor 2027 dit jaar vast te stellen ondanks het negatieve advies van de AFM. Daarmee weten

pensioenuitvoerders waar ze aan toe zijn komend jaar en deelnemers krijgen per 2028 inzicht in het effect van uitvoeringskosten op hun pensioenkapitaal.

Werken na de AOW-gerechtigde leeftijd

- Naar aanleiding van de aangenomen motie van het lid Nijenhuis (D66), geeft u met deze brief enerzijds aan dat de arbeidsparticipatie van AOW-gerechtigden is toegenomen (ook als gevolg van beleid), maar dat u het anderzijds belangrijk vindt om dit te blijven monitoren. U kondigt aan dat er door het ministerie onderzoek gedaan gaat worden naar cao-afspraken over langer doorwerken en het ontslagbeding. Dit onderzoek zal uiterlijk na de zomer 2027 met de Kamer worden gedeeld.

Informatieverzoeken bij pensioenuitvoerder

- Naar aanleiding van de motie van het lid Vermeer (BBB) informeert u de Kamer over een casus waar het Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) over heeft geoordeeld. Het GIP heeft geoordeeld dat er geen wettelijk voorschrift is op grond waarvan elke gestelde vraag door pensioenfondsen beantwoord moet worden; er is geen algemeen recht op informatie. U geeft echter aan dat dit niet betekent dat er geen recht op informatie is. Die is er wel, ook in deze casus.
- Alles bij elkaar heeft de deelnemer toegang tot veel informatie, begeleiding en bijstand. Tegelijkertijd zit daar ook een grens aan. De gevraagde informatie moet in redelijkheid van de pensioenuitvoerder te vragen zijn. Het gaat daarbij ook over de uitvoerbaarheid (kosten, tijd).
- De analyse van de casus maakt dat u van mening bent dat er op dit moment geen aanleiding is een aanvullende bepaling in de wet op te nemen, vooral omdat in de huidige situatie deelnemers toegang hebben tot de benodigde informatie.

Casus Johnson & Johnson

- In het commissiedebat is gesproken over de casus Johnson & Johnson (J&J), meer specifiek over het niet-indexeren van de pensioenen van gewezen deelnemers en gepensioneerden bij dat fonds. Daarbij heeft u toegezegd nog éénmaal DNB te verzoeken om contact op te nemen met de Belgische toezichthouder (FSMA). Aan deze toezegging heeft u invulling gegeven.
- DNB geeft, in nader overleg met de FSMA, daarover het volgende aan. De Nederlandse toezichthouders DNB en AFM houden toezicht op de naleving van het Nederlands sociaal en arbeidsrecht. Bij het niet naleven van het Nederlands sociaal en arbeidsrecht kan FSMA handhavend optreden. Ook DNB kan passende maatregelen nemen als de inbreuk blijft voortbestaan. Er is echter geen sprake van overtreding van het Nederlands sociaal en arbeidsrecht. Er is geen wettelijke plicht dat een pensioenregeling een toeslagambitie bevat. Dit maakt dat er voor FSMA en DNB geen reden is om handhavend op te treden.

Bevoegdheden AFM

- Naar aanleiding van de aangenomen motie Bolhuis (PRO) & Van Ark (CDA) gaat u in de brief in op de huidige bevoegdheden van de AFM. U licht het wettelijk kader toe en geeft aan dat AFM van mening is dat deze effectief is.
- U geeft concluderend aan dat een verschuiving naar toezicht vooraf (de motie roept op hiernaar onderzoek te doen) niet past binnen het huidige

institutionele kader, en ook een significante verhoging van regeldruk en kosten met zich mee zou brengen.

Informatie over nabestaandenpensioen

- Tijdens het commissiedebat hebben de CDA-fractie en de PRO-fractie aandacht gevraagd voor de informatievoorziening rond het partner- en nabestaandenpensioen. In de brief geeft u aan dat u naar aanleiding van deze vragen in de startbrief betere informatie opgenomen gaat worden over het nabestaandenpensioen. Dit wordt geregeld in het Besluit toezeggingen Wtp (beoogde inwerkingtreding 1 juli 2027).
- Naar aanleiding van de motie Bolhuis (PRO) en Van Ark (CDA) over informatievoorziening rond het partner- en nabestaandenpensioen, laat u weten dat als de naam van de partner en/of kind(ren) niet bekend zijn, deelnemers vanaf het UPO-model 2028 jaarlijks een oproep krijgen om deze gegevens door te geven aan de uitvoerder.

Afschaffen transitievergoeding in samenhang met werkgevers die hun bedrijf beëindigen vanwege pensionering

- Met de brief doet u een toezegging van het lid Flach (SGP) af.
- In de brief wordt verder ingegaan op ondernemers die met pensioen gaan of hun bedrijf beëindigingen, in samenhang met het afschaffen van de transitievergoeding na langdurige arbeidsongeschiktheid. U geeft aan dat het afschaffen van de transitievergoeding in die gevallen tegen juridische en beleidsmatige bezwaren aanloopt. Dit is ook in lijn met wat hierover is gecommuniceerd, o.a. in de MvT bij het wetsvoorstel 'Beperken van de compensatieregeling transitievergoeding bij ontslag wegens langdurige arbeidsongeschiktheid tot kleine werkgevers'.
- Ook wijst u erop dat het afschaffen van de Compensatieregeling bij bedrijfsbeëindiging naar verwachting geen grote gevolgen heeft voor werkgevers.

NOS-bericht 'Pensioen een zwart gat voor steeds meer mensen die in buitenland werken'

- U geeft aan dat u voornemens bent aansluiting van Mijnpensioenoverzicht.nl op het Find Your Pension te regelen met het aangekondigde wetsvoorstel waardeoverdracht en gegevensuitwisseling. De internetconsulatie hiervan staat gepland voor het voorjaar van 2027.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie
1	Verzamelbrief pensioenonderwerpen november 2026	Verzenden aan TK
2	Afschrift Verzamelbrief pensioenonderwerpen november 2026	Verzenden aan EK
3	Bijlage Aanbiedingsbrief UPO modellen 2027	Verzenden aan TK en EK